

Wystawa pt. "Riazańczycy. AK w łagrach" w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie

2025-06-16

Zaproszenie

„Riazańczycy. AK w łagrach”. Nowa wystawa w Muzeum Armii Krajowej

Muzeum Armii Krajowej w Krakowie prezentuje nową wystawę czasową zatytułowaną „Riazańczycy. AK w łagrach”. Opowiada ona o żołnierzach AK więzionych w sowieckim łagrze w Riazaniu-Diagilewie w latach 1944–1947.

Po wejściu na ziemie polskie Armii Czerwonej w 1944 r. sowieckie władze bezpieczeństwa rozpoczęły szeroko zakrojone represje wobec członków AK. Żołnierzy podziemnych sił zbrojnych aresztowano, umieszczano w więzieniach i obozach przejściowych, a następnie wysyłano do łagrów w ZSRS. Szacuje się, że do końca 1944 r. zesłano w ten sposób około 20 tys. akowców.

Jednym z miejsc, do których trafiali był łagier NKWD nr 179 w Riazaniu-Diagilewie, 200 km na południowy wschód od Moskwy. Pierwszą grupę akowców – z Lubelszczyzny – przywieziono tam w sierpniu 1944 r. Potem doszły transporty z Wilna, Brześcia nad Bugiem i Lwowa oraz 1,5 tys. akowców przetrzymywanych wcześniej w obozie w Ostaszkowie (znanym ze zbrodni katyńskiej). W sumie w okresie 1944–1947 w Riazaniu-Diagilewie więziono około 3 tys. żołnierzy AK.

Trafili tam przedstawiciele kadry dowódczej AK, m.in.: komendant Okręgu Wilno–Nowogródek płk Aleksander Krzyżanowski „Wilk”, komendant Obszaru Lwów płk Władysław Filipkowski „Janka”, komendant Okręgu Lublin płk Kazimierz Tumidajski „Marcin”, gen. Ludwik Bittner „Halka”, dowódca 9. Dywizji Piechoty AK i inni. Więziono także przedstawicieli władz cywilnych, m.in. delegatów rządu: na województwo białostockie Józefa Przybyszewskiego i lubelskie – Władysława Cholewę.

Oficerowie przetrzymywani w Riazaniu-Diagilewie nie musieli pracować (inaczej niż podoficerowie i szeregowcy), ale dotyczyły ich wszystkie niedogodności łagrowej

egzystencji: słabe wyżywienie, złe warunki bytowe, ciężki klimat, a także ciągle przesłuchania prowadzone przez funkcjonariuszy Smiersza.

O losach osadzonych w łagrze nr 179 opowiada nowa wystawa czasowa w Muzeum AK zatytułowana „Riazańczycy. AK w łagrach”. Została ona oparta na materiałach zebranych przez jednego z więźniów, Jerzego Polaczka (1919–1997), które w 2001 r. jego rodzina przekazała do Biblioteki Jagiellońskiej.

Na planszach poznać można historię obozu, ludzi w nim osadzonych oraz codzienność ich egzystencji. Umieszczono także archiwalne zdjęcia, rysunki i szkice autorstwa więźniów. Są też używane przez nich przedmioty osobiste.

Głównym elementem ekspozycji są dużych rozmiarów portrety więźniów wykonane w obozie przez Mieczysława Skrzypińskiego i Jana Ptaszyńskiego. Realistyczne i szczegółowe, pozwalają z bliska przyjrzeć się ludziom, którzy trafili do riazańskiego łagru.

Wystawa powstała we współpracy z Biblioteką Jagiellońską i Fundacją Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego, partner to Stowarzyszenie Środowisko Borowiczan Sybiraków. Kuratorem jest dr Tomasz Dudek z Uniwersytetu Jagiellońskiego/Biblioteki Jagiellońskiej/Fundacji Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego. Patronat honorowy nad wystawą objęli Wojewoda Małopolski Krzysztof Jan Klęczar oraz Marszałek Województwa Małopolskiego Łukasz Smółka.

Ekspozycję oglądać można w Muzeum AK przy ul. Wita Stwosza 12 w Krakowie do końca maja 2026 r.

<https://krakow.tvp.pl/87305175/wystawa-pt-riazanczycy-ak-w-lagrach-w-muzeum-armii-krajowej-w-krakowie>